

د افغانانو

د غم ورځنۍ شپې

* د داکتر نجيب وړل کېدو

خلک مک پک کړل

* اسلامي جهاد که دروس

او امريکي جنگ؟

* زموږ جهاد او دا

پاکستاني پارټيو دريځ

* د افغاني مشرانو لنډه

سوانح

* د پيسور او کابل ځينې

دودونه دستورونه

عبدالباري «غيرت»

Ketabton.com

Ketabton.com

د افغانانو

د غم ورځی شپې

د کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم : د افغانانو د غم ورځی شپې

لیکونکی : عبدالباری غیرت

کمپوز : مجیب الله

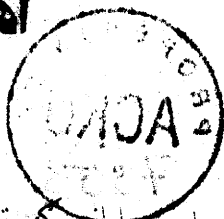
د چاپ کال : ۱۳۷۶ هـ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اهداء

د پښتونخوا مسلمانو پر گوتنه

چې په فکري او عملي توگه يې

زموږ د حق چهار ملاتړ کړی دی

د ډاکټر نجيب خور

محترمی ککي ته!

سلامونه درته لیریم او بیا دا چې د افغانستان پخوانی جمهور رئیس
ډاکټر نجیب او د هغه د ورور احمد زی په وژل کیدو تسلیت درته وایم. زه
پوهیږم چې خور او ورور څومره سره گران وی او څومره د ژوند خورۍ یې سره
شریکۍ کړې وی بیا داسې مرگ چې ناڅاپي وی او په غیر عادی حالت کښې
وی تاته له لوی خدایه د زړه صبر غواړم خو ستا پاملرنه د افغانستان هغو
شهیدانو ته هم را ګرځوم چې د کمونیستي نظام په وخت په لکهاووبی له
محاکمې اعدام شول، پولیګونونه پری ډک شول. دوی به میندی درلودی،
خویندی او وروڼه یې درلودل او زامن، لونی او پلرونه یې درلودل. دا وروستی
خبری ښایي ستا د آرام زړه تسلاشی.

ستا د نا آرام زړه له حالت څخه خبریم او د هغو زړونو څخه هم خبریم
چې په کمونیستي دور کښې و غوړیدل ودریدل او ځینو د خپل محبوب په وژل
کیدو د زړه سکت هم وکړه.

د ډاکټر نجيب وژل کيدو خلک هک پک کړل

کله چې طالبان د کابل ښار ته د فاتحانو په توگه ننوتل او خپلو مخالفانو ته يې ماتې ورکړه. د دوی لومړی کار دا ؤ چې د ملگرو ملتو دفتر ته ورشي ډاکټر نجيب او د هغه ورور احمدزی راوباسي او په عام محضر کښې يې اعدام کړي. په دې کار سره خلک د يوه غير منتظر کار سره مخامخ شول. جهاني مطبوعاتو دا عمل وغانده او له بشري عاطفې څخه يې ليرې وباله. د افغانستان ولس هم حيران شو، خو عجيبه ورته ونه بريښيده او دا کار يې په ځای وباله ځکه دوی د همدې خلکو بې حسابو ظلمونه ليدلي وو. حيران په دې شول چې د مخه آوازه وه چې ښايي ډاکټر نجيب يوه محفوظ ځای ته يوړل شي او بيا هرڅه چې کيږي. د نجيب ملگرو په ټولو ځايونو کښې دا آوازه اچولې وه چې ښايي طالبان د نجيب سره ښه سلوک وکړي او ځيني مشورې ترې واخلي. د

افغانستان پوهانو او لیکوالانو دا عمل ښه ونه ګانه او ویی ویل چې دده دا وژنه بې وخته وه او دده د مرګ سره ډیر حقایق او اسناد، رازونه او رمزونه پټ پاتې شول. له همدې کبله دوی دا وګڼله چې دا کار د یوه ګاونډ هیواد د جاسوسی شبکې له خوا شوی دی. نجیب بنایي علناً د محاکمې میز ته بلل شوی وای او محاکمه پری چلیدلې وې. او له هغه وروسته دده اعدام هم خلکو ته قناعت ورکولی شول. د ډاکټر نجیب په اعدام د صوبه سرحد خلک ډیر وپاریدل، مظاهري یې وکړې میلټنګونه او جلوسونه یې وایستل ان تردی چې دده د جنازې غائبانه لمونځ یې ادا کړ. دی یې شهید وباله او ځینی طالبان یې بندیان کړل او ویی وهل. د نشنل پارټی مشرانو هم دا عمل وغانده او د ګاونډ هیواد لاس یې پکښی د خپل وګرځاوه.

«لیکوال» معروفی مجلی هم دده په وژل کیدو خپل تاثرات څرګند کړل او دایې یوه غمیزه وګرځوله. او خاصه مجله یې دده په نوم چاپ کړه چه ددوی په نزد بیګناه او مظلوم ښودل شوی ؤ (بشر نوید) ډیری پیروزوینی ورته وړاندې کړی ان تردی چې دده په قول ځینو لنگی والا کسانو حمله هم پری کړی وه خو بچ شو.

د پردی تر شا هر څه وو، وو، دده وژونکی وایی چه کله ډاکټر نجیب د خاد جاسوسی شبکې رئیس ؤ د افغانستان ډیری بی ګناه انسانان اعدام شول، چې د وژونکو وروڼه او خپلوان هم پکښی وو. بل استدلال یې دا ؤ چې په

کندهار یاندي د همدی ډاکټر صاحب په دوران کې د اوزیک ملیشو له خوا
حملی وشوی په کورونو ننوتل او ډیری پښتنی یې پی پته کړی.
همدا عمل په پکتیا کې هم دده په دوران کې د اوزیک ملیشو له
خوا وشو چې ددوی وینه یې په غوښ راوسته او نور یې طاقت و نشو چې
محاكمی ته یې پریدي.

د کمونیستانو قدرت ته رسیدل

زه نه پوهیږم چې دا داستان له کوم غایه پیل کړم، کاشکی د دردمنو
زړونو له حاله دا نور زړونه خبریدی او کاشکی خلکو یو د بل په غمونو او
داستانونو باور درلودی.

غمکه هغه سوځی چې اور پری بل وی نو د سوځیدلی غمکی د خلکو له
حاله د بې سوزه غمکی خلک نه خبریږی. زمانه آخره شوی د قیامت نښانی دی
هرڅوک د ظالم پلوی کوی او مظلوم نور هم په خوله خوله وهي.

داستان به په لنډ ډول پیل کړو دا چې څه وشول او اوس څه روان دی او
بیا به څه کیږی دا ټول د ماضی حال او استقبال خبری دی خود ماضی او حال په
خبرو به خلک هک پک شی.

زه د افغانی کمونیستانو (خلقیانو پرچمیانو) کردار یادوم او بیا چې روسان نیغ په نیغه راغلل او د نړۍ ټول انساني معیارونه یې تر پښو لاندې کړل، بیا هم بی سترگو خلکو ویل چې: روسانو ښه وکړل دوی حق درلود او دا د کمونیستی نظام د ټینګولو او د انسانیت او عدالت د راوستلو په خاطر وو. آفرین په دې منطق، په دې عقل او په دې وجدان او بالاخره په دې اسلامیت، زه په لنډه توګه څه ناڅه په هغه څه رڼا اچوم کوم چې په صوبه سرحد کښې د سترګو لیدلې حال دی او پرته له کومې مبالغې به یې بیان کړم او بیا به قضاوت د لوستونکو مخې ته کښیږدوم. د افغانستان خلک غولیدلي نه وو، هغوی با شعوره انسانان او هغوی هر څه د منطق په تله کښې تللي شوي.

د کمونیستی نظام د راتګ سره سم په دې خلکو نا تار جوړ شو، کورونه یې بی امانه شول، مذهبي مراسم یې په ډاګه نشوي اجرا کولی، ناموسونه یې په زوره کمونیستی کورسونو ته بوتلل شول، په ډله ایزه توګه ووژل شول او په مریو یې دیني ډګي شوي، ښځې یې جیل ته ولویدی او په دې مظلومو افغانانو هر څه وشول. د نمونې په توګه مولانا فیضاني صاحب تری تم او حضرت صاحب محمد ابراهیم مجددي د خپلو ۲۱ خپلوانو سره اعدام شو. همدا راز په زرګونو علماء، پوهان، استاذان او منورین په پولیګون کښې تر خاورو لاندې شول.

په دې حالت کښې خلکو د مجبورت له مخې قیام وکړ راپورته شول او

په تېرو نو او لرگيو يې جهاد پيل کړ بيا چه ددوی لاسی ته وسلی ورغلی دا بيله خبره ده. زه چې د داؤد خان په وخت کښې په ستره محکمه کښې خلور کاله د قضاء د مجلی مدیر وم او بيا وروسته څه موده په کور شوم او بيا بیرته د فامیلی محکمې قضایې غړی شوم. هغه فجائع چه په محکمو کښې روان وو د ویلو نه دی، د ښځو سره د خلقي قاضيانو بد عملونه له میرو نو څخه په زور سره طلاق اخیستل، دزوی په مخکښې د پلار سپکول او وهل دا هغه څه وو چې ددوی له جیلخانو څخه بهر وو او ظاهراً په دیموکراتیکه فضا کښې کیدل. ما دا حالات په سترگو لیدل خو خوله می خاموشه وه او د څه لیکلو توان هم نه ؤ ځکه چې نه د خولی آزادی وه او نه د قلم او په دی دواړو جرمنونو هم خلک د اعدام څوکی ته ورسیدل.

د هجرت لاره: کله چې ما دا حالت ولید چه نور نود خلقیانو سره

گوزاره مشکله شوه زه هم تر تعقیب لاندې ونیول شوم او مشر ورور می مولوی عبدالباقي چې د عربی دارالعلوم استاد او د شیرپور د جامع جومات خطیب ؤ، زندانی او بيا وروسته معلومه شوه چې شهید شوی ؤ او له دی پرته د خلقیانو د لاسه وطن سور تنور گرځیدلی ؤ ما هم د زرمت، پکتیا په لاره د هجرت لاره غوره کړه. دا هغه وخت ؤ چې نابغه استاد نور محمد تره کڼ د افغانستان د کمونیستی نظام لومړی جمهور رئیس د وفادار شاگرد حفیظ الله امین له خوا

در ستوی و. زما دهن دا و چې د پاکستان د صوبه سرحد د خلکو به دا فکروى چې ددوى ټول وگړى به مور د پښه استقبال کړى او دا فکر به ورسره وى چې ددوى قيام يو اسلامى جهاد دى. ځکه چې يو خود افغانستان پښتو ددى ځاى د پښتو سره زياتى اړيکى درلودى ددى ځاى مشرانو ته لکه پاچا خان، وليخان، اجمل خټک ته مور په درنه سترگه کتل او ميلمستيا گانې به مور کولى. همدا مور پښتانه وو چې د دوى ملاتړ مو کاوه او د افغانستان حکومت په رسمى توگه د پښتونستان په نامه په کابل راډيو کښې يو ساعته خپرونى کولى. دوى ته اعليحضرت ظاهر شاه په وړيا توگه کورونه ورکړى وو او ددوى د پاره د خوشحال او رحمان بابا د ليسو په نامه ښوونځى موجود وو. د افغانستان خلک به پوهنتون ته په کانکور سره دا خپل دل خود دوى د پاره دا کار مفت و. ان تر دى چې د سرحداتو په نامه ددوى د پاره ځانگړى وزارت و چې لومړى د قبائلو د مستقل رياست په نامه ياديدى او همدا راز د قبائلى خلکو د پاره جلا معاشونه او تنخواگانى وى.

برخلاف د خلکو ذهنيت دا و چې د افغانستان د خلکو جهاد اسلامى نه دى بلکه ورور وژنه او د ترور عمل دى. دوى داسى گڼله چې د خلقيانو حکومت يو قانونى حکومت دى عوامو منلى دى دا يو څو مهاجر کسان يې مخالف دى هغه هم په ذاتى (شخصى) اغراضو.

بله دا چې دوى (خلقيان) يې کمونيستان او ملحد نه گڼل بلکه

مسلمانان يې گڼل او زموږ د لټلو ته يې غوږ نه نيوه.

بله دا چې عوام د ضياء الحق مخالف وو، ځكه دوى ويل چې دى د مارشل لا (نظامى) له لارى حكومت كوى او په زوره يې كوى او دغه مهاجرين (يا مجاهدين) يې د ضياء الحق عسكر گڼل. په دى مورد كښي به د ځينو گوندونو (پارټيو) د فكر طرز بيان كړو.

۱- پيپل گوند (پارټى):

دا گوند چې مشر يې د پاکستان پخوانى جمهور رئيس ذوالفقار على بوتو ؤ او ذوالفقار على بوتو هم د جنرال ضياء الحق د کودتا په ترڅ كښي له قدرته ولويد او بيا د ځينو تورو نو په لږ كښي چې مهم يې ځينى قتلونه او ترورنه وو اعدام شو، له هغه وروسته ددى گوند مشري دده د لور بى نظير بوتو په غاړه وه او له دى كبله چې دوى د ضياء الحق مخالف وو او ضياء الحق د افغان مهاجرينو ملاتړ كاوه نو دوى هم د افغانستان د جهاد مخالف وو. بى نظير بوتو عقیده درلوده چې ښايي د کودتا او زور له لارې څخه نه بلكه د ديموكراسى له لارې قدرت له جنرال ضياء الحق څخه واخيستل شي. بى نظير بوتو د افغانستان د جهاد مخالفت په صراحت سره نه كاوه بلكه تلويحاً او اشارتاً يې ځينى خبرى كولى چې سړى پوهيده چې دا د افغانستان د مسئلې په

تیره د مجاهدینو او مهاجرینو مخالفه ده. کله چې به له دی څخه په دی باب پوښتنه وشوه نو ویل به یی چې موږ په خپله داسی کشالی لرو چې د مهاجرینو موضوع ته هډو خلاص نه یو.

د ذوالفقار علی بوتو زامنو هر یوه شهنواز بوتو او مرتضی بوتو په خپل وار سره د ضیاء الحق د رژیم مخالفت کاوه، په غونډو جوړولو برسيره ځینی د غچ څخه د کی کار روایی هم کولی چې بی نظیر بوتو بیا د دې کار مخالفه وه. یوه مهمه موضوع یې دا وه چې دوی پاکستانی الوتکه افغانستان ته وتښتوله او هلته یې د کابل په هوایی ډگر کې کوزه کړه. ددی الوتکی سپرلی چې ښځی ماشومان هم پکښې وو له زیاتې وار خطایی سره مخامخ شول او یو کس پاکستانی پکښې مړ شو. په دی کار سره دوی دبیرک د رژیم له خوا بڼه استقبال شول ان تردی چې دواړو ته یې د څارجه وزارت د یوه دپلومات مأمور سید فصیح الدین لورانی دريخانه او (...) په نامه شهنواز بوتو او مرتضی بوتو ته ورکړی چې بیا کله شهنواز بوتو خود کشی وکړه، داسی وگڼل شوه چې دده ښځی زهر ورکړی دی په همدی اساس سره مرتضی بوتو هم خپله ښځه د کورنی د مشوری په اساس طلاقه کړه چې دا دواړه ښځی اوس په امریکی کښې اوسیږی.

دی کار د بی نظیر بوتو د افغانانو په مقابل کښې حساسیت نور هم زیات کړ په داسی حال کښې چې ددوی ودونه د کمونیستی مفکوری په اساس

شوی وو او دلته د مهاجرینو او مجاهدينو موضوع يو اسلامي بنياد درلود.

د بي نظير بوټو مخالفت له دې څخه څرگندولی شو چې کله دا
 صدراعظم (وزير اعظمه) شوه په ټولو داخلي او خارجي موضوعاتو يې رڼا
 واچوله خو د افغانستان کڅاله او د مهاجرينو مسأله يې هيڅ ياده نکره بيا د
 وحدت ورځپاڼې مشر پير سپيد شاه جگ شو او پوښتنه ترې وکړه چې تاد
 افغانستان موضوع ولې ياده نکره. بيا هم دې ځان تير کړ، همدا راز د دې
 صدارت په وخت کښې هغو دريو کسانو چې په پيښور کښې يې د يوه
 ښوونځي نجونې او هلکان اسلام آباد ته تښتولی وو، دا چې سعودي عربستان
 ته تللی وه د اسلام آباد په هوايي ميدان کښې يې په دې باب ټول افغانان تر
 تهديد لاندې راوستل او توندې خبرې يې وکړې، خو کله چې دا درې کسان د
 پاکستان د کوماندو له خوا ووژل شول نو بينظير بوټو بيا د ناصر باغ په کمپ
 باندې په ښځو باندې ميتهايي وويشلی او نوري وعدې يې هم ورکړې خو دا
 وعدې يوه هم په ځای نشوه. بي نظير بوټو په خپل يوه کتاب کښې (خاطرات بي
 نظير بوټو) ويلي چې د صدر ضياء الحق په وخت کښې کله چې ما وغوښتل دده
 په خلاف مسالمت آمیزه مظاهره وکړم نو زما ملگرو راته وويل چې هلته د ضياء
 الحق پلويان (مجاهدين افغان) دې هسې نه چې تاته څه ضرر ورسوي، خو مال
 دې تهديد سره سره په پيښور کښې مظاهره تر سره کړه او بيانيه مې هم ورکړه.
 د بي نظير بوټو مور نصرت بوټو بيا د ضياء الحق په وخت کې په اخباري

بیانونو کښې د افغان مهاجرینو او مجاهدینو په ښکاره توګه مخالفت کاوه
هغوی یې د جنرال ضیاء الحق کسان بلل، مفروران یې ګڼل او ددوی په ضد یې
اخباری بیانونه ورکول داسې فکر کیږي چې نصرت یو ټو افغان مسئلې ته په
جنرال ضیاء الحق پورې تړاو ورکاوه او دده د فکر مولوده یې بلله، په داسې حال
کښې چې دا مسئله ډیره ژوره او پراخه ابعاد یې درلودل البته جنرال ضیاء الحق
په خپل وخت کښې د افغان مسألې په باب جدې پاملرنه درلوده او د افغانستان
جنگ یې د پاکستان دفاع ګڼله، افغانان هسې په هوس نه وو راغلي بلکه د ډیر
مجبوریت له مخې دغه گرم پاکستان ته راغلي وو او دی ته به شنه ناست وو چې
خه وخت به مو وطن آزاد یږي.

۲- نشنل پارتۍ:

ددې ګوند مشر پاچا خان او بیباک زوی ولیخان او اوس اجمل خټک
یې مشري کوي. ددې ګوند نور د یاد وړ کسان بیګم نسیم ولیخان، حاجی
عذیل، فرید طوفان، غلام احمد بلور دي.

اجمل خټک کله چې د ذوالفقار علی بوټو په دوران کې د لیاقت باغ
پنډې په غونډه کښې څو کسان مړه شول وویل چې نور نو پاکستان د اوسیدو نه
دی او افغانستان ته یې سیاسي پناه یوړه. دی د کابل د کونړ ټبریم پلوي
ه او له کابل څخه به یې احوالونه رالېږل چې زه به د سري ډولي سره پاکستان

ته تخم. خود مجاهدینو د حکومت څخه څه موده د مخه پاکستان ته راغی او دلته د پارلمان غړی دی.

نشل گوند د اول څخه د افغان مجاهدینو مخالفت کړی دی او دا جنگ یې د امریکې او روس جنگ بللی دی.

په اخبارونو کښې به د ولیخان، نسیم ولی او نورو ضد بیانونه راتلل او دې بیانونو د صوبه سرحد په عوامو باندې لوی اثر درلود همدا دلیل ؤ چې د صوبه سرحد زیاتره عوام د افغانستان د جهاد په حق کښې نه وو بلکه دوی به د ویل چې دا کسان د یوه قانوني حکومت څخه تبتیدلی دي په داسې حال کښې چه هلته د روسانو او داخلي کمونیستانو له خوا هر څه د خاورو سره برابر شوی وو او دومره مظالم په افغان ولس وشول چې یو عاقل انسان یې نشی منلی. په دې مورد کښې د دوی تبلیغ ډیر پراخه او مؤثر ؤ. دوی به ویل چې د مجاهدینو او مهاجرینو د راتگ سره به په مور اقتصادي بوج راشی. د کلاشینکوف او هیروئین کلچر د دوی سره راغی. پاکستان یو غریب ملک دی ښایي روسان د مجاهدینو له کبله په مور حمله وکړی او ددی ټولو ذمه واری جنرال ضیا الحق گڼلو.

* یوه ورځ زه چارسدی ته د ولیخان کور ته ورغلم چې د کور په مخ کښې یې پولیسو یوه خیمه هم درولی وه، له نوکرانو سره یې ما روغیر وکړ یو ځوان هلک چې د شلو کلو به ؤ یوه بل ته وایی چې د مجاهدینو په نامه غله او ډاږه

ماران راغلی له خپل حکومتڅخه را تښتیدلی غلاګانی کوی ډیر بد خلک دی.

د توپک په یوه ډز سره ډیری مرمی را باسی او ډیر خلک پزی وژلی شی. دا خبری په ما ډیری بدی ولګیدی خو کله چه ولیخان ته ورغلم زړه دوستی مې ورسره مطرح کړه ده وویل چه د جهاد پلوی نکوم ځکه دا جهاد نه دی ستاسو د یوه ملازوی اتیا لکه کلداری بهرته (سمگل) قاچاق کولی خود موږ د ګوند یوه غړی هغه په هوانی میدان کښی ونیو.

* پاچا خان به ویل چه دا مهساجرین چې راغلی دا په سور باندی بد اثر غورځولی شی، ښایی خپل ملک ته بیرته ولاړ شی هلته حالات سم دی خو کله چې روسانو نیغ په نیغه په افغانستان یرغل وکړ نو ده د بتو په یوه غونډه کښی وویل چې ای پښتنو بیدار او سیړی تاسو ته دا دی سور استعمار (سامراج) راغلی او حالات یی بیخی بدل کړی. له دی ویناو وروسته بیا دی په کور کینولی شو او نور څه یی ونه ویل ترڅو چې په حق ورسید.

* د حزب اسلامی یو غړی «ولید» وردګ وایی چې زه یوه ورغ لیدی ریدنگ روغتون (هسپتال) ته پاچا خان ته د مصاحبی د پاره ورغلی وم چې ما خبری ورسره پیل کولی بیګم نسیم ولی ډیره راته په قهر شوه او ویی ویل چې دا وخت د مصاحبی دی؟ اوزه یی انټرویو ته پرېښودم.

* يوه ورځ زه سوات ته روان وم چې په جهانگیره کې یو لوی جلوس (مظاهره) روانه ده موټر لږ څه ودرید او بیان ورکوونکی ویل: چه دا بیشرمه انسانان، دا بی فرهنگه او بی کلچره خلک چې راغلي دي دوی دی د مور له خاوري ووزی او مور د کابل قانونی او انسانی حکومت تأییدوو.

* يوه ورځ زه شیرزمان غمجن (طائزي) ته ورغلي وم چې یو بل افغان مشهور لیکوال هم ورسره ناست و لیکوال د جهاد موضوع یاده کړه چه غمجن صاحب ورته ډیر په قهر شو او ویی ویل چې که تاسو جهاد نه دی او ما په دی باب ډاګتري د پاره مدلل کتاب لیکلي چې دا دی نن سبا بشپړیږي ژدی و چې هغه سړی په زوره له خونی ویاسی، کله چې زه رخصت شوم نوموړی مشهور لیکوال راته وویل چې دا زما د بی عزتی خبره چاته ونه کړی.

که څه هم د شیرزمان یو بل ورور (طائزي) له اول څخه د افغانستان د جهاد ملګری و خو غمجن صاحب د خپلو فکري استدلالونو په بنا دا خبره نه تأییدوله غمجن صاحب په دی وخت کې په ملګرو ملتو دفتر کښې کار کاوه، او د ډیرو خاصو افغانانو سره یی کومک کړی دی چې دلته په پېښور کې یې ژوند په خطر کښې و او بهر ته یې لیږلی دی.

* زه به همیشه د لرو پښتنو په مشاعره کښې شامل وم کوم چې په خیبر بازار اردو ساینس بورډ کښې به کیدله. زه لومړی ^{مفتاح} شخص وم چې په دی مشاعره کښې می اشتراک کاوه. بیا له ما وروسته پسرلی صاحب دده زامن هر یو

سمايو

رحمۃ اسدالله، عصمت الله، محترم رفيع صاحب او نورو هم گډون وکړ. په هغه وخت کېنې به ما په خپلو شعرونو کېنې د افغانانو بد حالت او د روسانو او داخلي کمونيستانو ظلمونه بيانول چې په گډون کوونکو ښه نه لگيدل، البته يو دوه کسان لکه طانزی فريحان شيدا اطلس گل زما ملگری وو. بيا به يې سره ويل چې خير دی ميلمه دی څه به نه ورته وايو. بيا ورو ورو حالات بدل شول، مهاجرتونه زيات شول، روسانو نور هم رسوا شول او ملگری می ډير شول. له دوی څخه ځينو دومره ددی موضوع سره حساسيت درلود چې حتی د محترم پسرلی صاحب سره لاس او گريوان شوي وو.

* يوه ورځ په چوک يادگار کېنې د مهاجرو په ضد او د کابل د کمونيستانو په طرفداري مظاهره وه کله چې دوی وويل چې (زنده باد بيرک کارمل) زمونږ يو ملگری د محاذ غړی محمد اکرم وردگ ددوی په مخ کېنې چيغی کړی چې (مرده باد بيرک کارمل) بيا يې دا شخص ښه وډباوه او له غونډې څخه يې وويست.

د مجاهدينو په پاڅون سره نشنل پارټی دغه امتيازات له لاسه ورکړل:
 ۱- ددوی لويانو باقاعده/تنخواه اخسته او يو څه به يې نورو ملکاتو او خپلو پلويانو ته هم ورکوله. لکه چې سيد مسعود پوهنيار وايي چې زه په پيښور کېنې په قونسلگری کېنې دپلومات وم د همدی پارټی لوي غړی ته به می په چرگانو چوک کېنې دا تنخواه ورکوله او دده دلته کوټه وه.

- ۲- د پارتی مهمو غړو په جلال آباد ، کابل او نور ځینو ښارو کښې زمکې او حویلي گانې درلودې چې له دې درگه یې کرایې هم اخستی.
- ۳- خوشحال خان او رحمان بابا لیسې اصلاً ددوی دپاره جوړې شوی وی او د ولیخان او نورو غړو په سپارش به په پوهنتون کښې یې کانکوره ددوی کسان شاملیدل او بیا به مسکو ته لیږل کیدل.
- ۴- د افغانستان د دولت په صوبه سرحد کښې ځینې ملکیتونه وو چې بیا د خلقيانو په وخت کښې ددو کسانو نیولې وو او په کرایه یې ورکړې وو خو کله چې د مجاهدينو حکومت راغی نو افغان قونسل محمد ظاهر قره باغی دا دعوا وگټله.
- ۵- د افغانستان نیمه بودجه به د پښتونستان په لاره کښې مصرفیدله، په داسې حال کښې چې زموږ افغانان له لوړې مړه کیدل. ددې بودجې مصرف زموږ په پارسي زبانو وروڼو ښه نه لگیده او ډول ډول خبرې به یې کولې خو پښتنو ددې مصرف سره حساسیت نه درلود.
- ۶- د پاچا خان او دده د کورنۍ سره افغانانو ډیره مینه او محبت درلوده، هر چا به په سندرو کښې ستایه، دی چې په وزیر اکبرخان روغتون کښې و ما به همیشه په پاکت تازه میوی وروړې. خو کله چې دوی دا ډول تحرکات پیل کړل بیا یې له افغانانو څخه دا مینه او محبت لیرې شو.
- ۷- یو وخت د شیخ آباد درویش اجمل خټک ته میل مستیا کړې وه او زه هم په

دی کښې وم ډیر تکلف یې کړی ؤ حتی په خپل زوی یې نوم اجمل کښود
 خو خلقیانو همدا درویش دده د کور په مخ کښې په ډیره بیرحمۍ وواژه او
 دده کور یې چور کړ اوس یې د کورنۍ په نورو غړو کښې لکه د نورو
 افغانانو غوندې دا مینه او محبت نشته، په دې میلمستیا کښې رفیع
 صاحب او وجدی صاحب هم وو.

۳- جماعت اسلامی پارتی

ددې پارتی (ګوند) مؤسس مولانا ابوالاعلیٰ مودودی ؤ. بیا یې مشر
 میا طفیل محمد او اوس قاضی حسین احمد دی. دوی ته د افغانستان د جهاد
 په باب له بهر څخه خصوصاً له عربو څخه ډیر کومکونه راتلل، خو دوی یوازې
 د حزب اسلامی، جمعیت اسلامی، اتحاد اسلامی سیاف او څه ناڅه له مولوی
 خالص سره اړیکې درلودې. ځکه دوی به ویل چې دغه پورتنۍ ګوندونه اصیل
 مسلمانان او یا په اصطلاح بنیاد ګرا دی دغو نورو ته لکه محاذ ملی اسلامی،
 جبهه، نجات ملی او حرکت انقلاب اسلامی ته یې د شک په سترګه کتل او حتی
 ځینی عقیدتی پروپاګندونه یې هم ورپسې کول. یو ژوندی مثال به زه ووايم کله
 چې زه په جمعیت اسلامی کښې وم دوی به څه ناڅه مرسته راسره کوله خو کله
 چې محاذ ملی اسلامی ته ولاړم بیا یې په هماغه پخوانۍ سترګه نه راته کتل.

بنیایي څرگنده کړو چې جنرال ضياء الحق دوی ته په اسلامي مناسباتو او خصوصاً د افغانستان په موضوع کښې پوره واک ورکړی ؤ. هغه وخت به تل د نشنل پارټۍ او جماعت اسلامي ځینې تصادمونه په اخبارونو کښې راتلل او کله کله به یې جگړې هم پېښیدلې. دوی به کله ناکله د اسلامي موضوعاتو په باب د لاهور په منصوره کښې کانفرانسونه او سمینارونه د اټرول او هغو ته به یې یوازی او یوازی اخواني گوندونه ورغوښتل او انعامونه به یې هم ورکول.

ددوی عقیدتي طرز فکر اهل حدیث او یا سلفیانو (یتیم پیریانو) ته ورته دی، طریقت ته عقیده نلري او خپل نظر همداسې ښکاره کوي، د جمعیت اسلامي، حزب اسلامي او اتحاد اسلامي د مشرانو هم همدغه عقیده ده خو دوی د افغانستان د عوامو څخه خپله عقیده پټوي او په اصطلاح (تقیه) کوي. جماعت اسلامي د افغانستان د جهاد په باب داسې نظر لري چې یوازی د جمعیت اسلامي، حزب اسلامي او اتحاد اسلامي جهاد ته جهاد وایي او دا نورو ته نه، په داسې حال کښې چې همدا اوس همدا بنیاد گرا یو بل وژني د کمونیستانو سره ائتلاف کوي او داسې نور...

جماعت اسلامي به چې کنفرانسونه جوړول یا به یې نوري غونډې کولی یوازی همدا دری گوندونه به یې ورغوښتل او ددوی په گټه به یې شعارونه ورکول او ددوی سره به یې مادي مرستې کولی. دوی به د همدې دریو گوندونو په نمایندګۍ بهر ته تلل او کومکونه به یې راغونډول چې په دې اساس سره یې

خپل گوند هم په مادې لحاظ تقويه کړ.

کله چې طالبانو ظهور وکړ او لومړی یی د حزب اسلامي سره مقابله پیل شوه، جماعت اسلامي خصوصاً قاضي حسين احمد یی زیات مخالفت وکړ او دوی یی د امریکې خلک وبلل، په داسی حال کې چې د پاکستان ولس دوی امریکایان بولی چې په دې اساس سره ددی گوند محبوبیت په افغانی جامعه کښې بیخی کم شو ځکه چې طالبان د ملت په ملاتړ را پاخیدل او په هر ځای کښې هر کلی ورته وویل شو یوازې په شمال کښې د ستونزو سره مخامخ شول.

۴- جمعیت العلماء:

ددی گوند مؤسس مولانا مفتی محمود دی چې ډیر ښه عالم او با تقوا شخص ؤ. دی دلی تل د افغانستان د جهاد ملاتړ کړی دی او په مختلفو وختونو کښې یې کومکونه ورسره کړی دی، بیا کله چې دی وفات شو همدا راز مولانا فضل الرحمن او مولانا سمیع الحق په غونډو او کنفرانسونو کښې د افغانی جهاد ملاتړ کړی په داسی حال کښې چې ددوی سره د جماعت اسلامي غونډی امکانات هم نه وو او نه دهغه وخت حکومت (جنرال ضیاء الحق) ددی کار زمینه ورته برابر کړی وه، له دې کبله چې ددی گوند غړی زیاتره ملایان او طالبان دی نو په دې اساس سره یی د حرکت انقلاب اسلامي (محمدي) سره یو

څه خواخوږي زياته وه او حتى ويل کيږي چې دا گوند همدوی په پښو ودر او ه.
 بيا کله چې طالبانو ظهور وکړ دوی يې په ښکاره توگه ملاتړ اعلان کړ
 خپل طالبان يې د کومک دپاره ورولييل او په ځان او مال سره يې ملاتړ ورسره
 وکړ.

دا گوند نسبت جماعت اسلامي ته په پاکستان کښې زيات محبوبيت
 لري ځکه چې زياتره مدرسي په دوی پوري اړه لري، امامان او طالبان يې په
 دوی پوري متعلق دي او مذهب يې هم امام ابوحنيفه دی چې د پاکستان ټول
 مسلمانان حنفي مذهبي دي.

دموډ د جهاد په باب د پاکستان د ولس عکس العمل:

لکه چې د مخه مو وويل چې زموږ د جهاد په باب نظريات زياتره د
 پارټيو تابع وو او په دې باب هرې پارټي (گوند) بيلی بيلی نظريې او اهداف
 درلودل، خو خبره داده چې د مشرانو تبليغاتو په دی مورد کښې زيات اثر
 درلود د مثال په توگه د صوبه سرحد پښتنو کی پاچا خان او دده زوی وليخان
 زيات اثر او رسوخ لري او ددوی خبره منله کيږي دوی طبعاً د جهاد مخالف وو
 ځکه چې خپل سياسي اهداف يې له لاسه ورکول. همدا راز په بلوچستان کښې
 زياتره پښتانه د محمود اچکزي د نظرياتو ملاتړ کوي او دی هم له پوي خوا د
 کابل د کمونيستي حکومتونو پلوی ؤ او له بلې خوا يې په مهاجرو پښتنو

زیاتره زړه سړی درلود او په بلوچستان کښې یو بل ته گټور واقع شوی دی. محمود اچکزی د نجیب د حکومت زیاته پلوی کوی او ویل کیږي چې هغه هم ډیری مرستی ورسره کړی دی. چې بیا نو دی طبعاً دا احسان نشي هیرولی.

د پنجاب خلک داسې په بې تفاوتۍ کښې وو په دې ډول چې هغوی ټولو پښتو ته په یوه سترگه گوري. او د اټک څخه را دیخوا ټول پښتانه لکه د یوه هیواد داسې گڼي خو بیا هم له دې کبله چې هلته نواز شریف زیات اثر لري هغوی هم د افغانستان د جهاد طرفداري کوي.

د سند خلک زیاتره د ذوالفقار علی بوتو، بې نظیر بوتو او نصرت بوتو د عقایدو او افکارو تابع دي. له دې کبله چې ذوالفقار علی بوتو د جنرال ضیا الحق له خوا اعدام شوی و دوی افغانی جهاد ته هم په هغه پوری تړاو ورکاوه او په هغه وخت کښې یې نظریات منفي وو او کله چې بیا بینظیر بوتو قدرت ته ورسیده افغان مسئلې جهاني شکل غوره کړ. دا هم مجبوره وه چې څه ناڅه دا خیالات په نظر کښې وساتي.

په صوبه سرحد کښې تخریبي عملیات:

ددې د پاره چې په صوبه سرحد کښې د افغان مهاجرو او ددې ځای د اوسیدونکو تر منځ روابط خړ پړ شي، نو د (روسانو او خلقيانو پرچميانو) پروگرام دا و چې تخریبي عملیات په پښور کښې پیل کړي. دوی به بڼونه

راوړل او دلته به یې په هړتلونو او مزدحمو ځایونو کښې ایښودل چې په دې سبب سره د دې ځای زیات خلک په تلف باندې ورسیدل.

کله چې به بم وچاود نو د ځایی خلکو له خوا به مظاهري وشوې او ویل به یې چې دا بمونه افغان مهاجرو راوړي او دلته دا ډول تخریبکاری کوي. خو حقیقت دا دی چې دا بمونه به افغاني کمونیستانو هم راوړل او د دې ځای اوسیدونکو هم راوړل. حتی د دې ځای چادري دارو ښځو هم راوړي او گرفتاري شوی دی. د یوې پارټۍ یوه مهم غړی چې په سکوتر کښې بم ایښودې ؤ په لاره کښې وچاود او دا شخص پخپله هلاک شو.

* د قمرالدین گړی په چاودنه کښې زیاتره د پیښور د خلکو اولادونه چې له ښوونځي څخه راوان وو قرباني شول. دا بمونه زیاتره د بیرک کارمل او نجیب په وخت کښې راوړل کیدل او دلته به یې خلک قرباني کیدل. عوام ملامت نه وو ځکه د دې پیښو زیاتره قربانیان به همدوی وو.

* د کاشانه بدر چاودنه: دا چاودنه هم ډیره لږزونکې وه. په دې حویلي کښې د جمعیت اسلامی افغانستان فوجیان (منصبداران) اوسیدل چې یوولس کسان په دې پیښه کښې مړه او څو نور تپیان شول. یوه پاکستاني ښځه د خپل میړه او اولاد سره په شهادت ورسیدل. کله چې پولیس راوړسیدل هغوی وویل چې موږ دا دی په غم او ښادۍ کښې در سره شریک یو او دا دی مړی مو هم سره شریک دی.

يادونه: دا درې پېښې هسې د غونډې په توگه راوړل شوي او که نه نو هر ه ورځ به چاودنه کيده او کسان به پکښې مړه کيدل. همدا دليل ؤ چې ځينې کسانو افغانانو ته کورونه په کرايه نه ورکول، ځينو نورو به دفترو ته په کرايه نه ورکول او ځينو به ميچردانو ته په کرايه نه ورکول.

د پاکستان د حکومت ملاتړ:

د جنرال ضياء الحق په دوران کښې د افغان مجاهدينو او مهاجرينو سره په زياته اندازه کومکونه کيدل، سرکاري مطبوعاتو هم ددوی په پلوی نشرات کول او پېښور او اسلام آباد راډيوگانو ددوی دپاره خاص پروگرام درلود، چې په پېښور راډيو کښې زه (عبدالباري غيرت)، والا جان وثيق، سيد فضل اکبر، تاج محمد اکبر، محمد يعقوب شرافت، شامل وو. د بهر څخه هم کومکونه را روان وو چې د امريکي، آلمان، فرانسې، انگلستان، سعودي عرب، کويت، قطر، امارات او مصر مرستې د يادولو وړ دي.

مثبت تبليغات:

دا چې پاکستان د موږ ملاتړ کاوه د خلکو مثبت نظريات داسې وو:

* پاکستان يو اسلامي هيواد پری فرض دی چې د افغانانو ملاتړ وکړي.

* په گاونډي کښې پروت دی که روس افغانستان قبضه کړي نو پاکستان په

آسانی سره قبضه کولی شی.

- * د افغان جهاد په لاره کښې په پاکستان زیات اقتصادي بوج پروت دی.
- * په دی باب د پاکستان حکومت د خپل ولس فشار هم تحمل کوي.
- * پاکستان غواړي چې په افغانستان کښې صلح او امنیت راشي ځکه دا کار دده په گټه دی.
- * پاکستان غواړي چې د افغانستان سره د وروري په فضا کې ژوند وکړي.
- * پاکستان اسلامي ملکونو ته ښيي چې دا کارونه د اسلامي ورورولي په بنا کوي.

منفي تبلیغات:

- * هغه پیسې چې افغان جهاد ته او یا مهاجرو ته راځي زیاته برخه یې پاکستان په جیب کې اچوي.
- * نوی مالونه په خپلو زرو مالونو بدلوي او بیایي افغانانو ته ورکوي.
- * د پاکستان اقتصاد د مهاجرو په کومکونو ښه شو.
- * د مړو خلکو ژوند ورسره ښه شو او خواران نور هم در په در شول د کورونو کرایي لوړې شوي او په غریبانو کار ودرید.
- * د خوراکي خیزونو گراني ورسره راغله او زیاتره خوراکي مواد افغانستان ته غځي.

* پاکستان په افغانستان کېنې تخريبي عمليات کوي بشکلی ماني،
کانالونه، د اوبو بندونه او سيلوگانې له منځه وړي..

* پاکستان د ځينو مزدور و احزابو په واسطه افغاني مهم شخصيتونه ترور
کوي.

* پاکستان غواړي چې په هر لحاظ افغانستان ځان ته اړ کړي.

* پاکستان غواړي چې جنګونه دوام وکړي او افغاني عسکري قوت ختم
شي.

د کمونيستي او اسلامي احزابو مشران

۱- نور محمد تره کي:

د مقرر د ناوې په سره کلی کېنې زيږيدلی د وينې څلميانو يو منځنی
غړی ؤ، په بمبي کېنې د عبدالحميد زابلی لوی سرمايدار کاتب ؤ بيا په
واشنگټن کېنې سياسي آتسه شو، بيا د خلق د گوند مشر شو. په پښتو ژبه يی
خبري کولی او په دی باب يو متعصب انسان ؤ د اسلام سره يی په ډاگه دشمنی
درلوده، دده د جمهوريت په دوران کېنې ډير مسلمانان شهيدان شول. د
حدودو لږ هزارگانې قتل عام کړل، د ځان په ستاينه خوښيده.

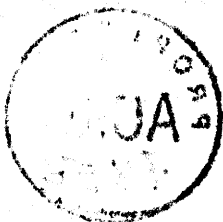

۲- حفيظ الله امين:

د پغمان د ولسوالۍ او په معارف کښې يې مختلفې دندې ترسره کړې د شورا وکیل و، مغرور او ظالم انسان و، دده په امر سره زياتره افغانان شهيدان شول. د قدرت په وخت کښې يې مصئونيت قانونيت، عدالت اعلان کړل خو عملي يې نکړل، خپل ظلمونه يې په تره کی وروټپل او څه وخت يې لږ نرمه رويه غوره کړه. روسان يې د مجاهدينو په مقابل کښې هيواد ته وروغوښتل او بيا همدې روسانو مړ کړ. خپل تحصيلات يې په امريکي کښې کړي وو، د خلق د گوند مهم غړی و.

۳- ببرک کارمل:

د بگراميو ولسوالۍ د کمريو د کلی و، په حقوقو کښې يې زده کړه کړې بيا څه موده بندي شو، د شورا وکیل و، وينا يې ډيره جذابه وه او خلک پری غوليدل، ظالم، مغرور او احساساتي انسان و، دده په جمهوريت کښې جنگونه پراخه شول، په سنگرونو او کلیو يې گازونه وشيندل، د تره کی او امين د وخت بنديان يې خوشی کړل، د روسانو په ستاينه نه مړيده د پرچم د گوند مشر و، په اول کښې يې زياتره اړيکي د سردار داؤد سره وې.

۴- ډاکټر نجيب:

ډاکټر نجيب په قام احمدزی وده څه تحصیلات په پېښور اسلامیه کالج کښې کوم وخت چې پلاری تجارتي آتښه وکړی او بیا یی د طب په شق کښې د کابل پوهنتون د طب پوهنځی لوستی دی، دی له سرورۍ وروسته د کمونیستانو په دور کښې د خاد (استخبارات) رئیس ؤ.

سرورۍ چې اوس د مسعود سره په جیل کښې دی د اکسا (خاد) د قاتل په نامه یادیده او په زرگونو کسان یی له خاورو لاندی کړل خو کله چې نجيب د خاد رئیس ؤ د بنديانو محاکمه به یی کوله او بیا به یی له فیصلی وروسته اعدامول. که څه هم دده په وخت کښې هم ډیر کسان د همدی شبکی له خوا له مینځه ولاړل.

کله چې نوموړی جمهور رئیس شو نو بیا یی له پخوا څخه په کلی ډول تغیر وکړ، ملی پخلاینه یی اعلان کړه، دیموکراسی یی راوسته او د ملگرو ملتو سره د سولې د راتلو په غرض له مقام څخه هم تیر شو، د شمال د کودتا په وخت کښې یی ملگرو ملتو ته پناه یوړه او بیا کله چې طالبانو حکومت ونیو دی یی د خپل ورور (احمدزی) سره د آریانا په چوک اعدام کړ.

۵- صبغت الله مجددي:

صبغت الله مجددي د محمد معصوم مجددي (ميان جان آغا) زوی او د شمس المشايخ حضرت فضل محمد مجددي لمسی دی چې بابا یی دانگریزانو

څخه د استقلال په حاصلولو کښې پوره ونډه درلوده. صبغت الله مجددي د محمد ظاهر شاه د حکومت په ضد هم قیام کړی ؤ او ځینی اسلامي تنقیدونه یې درلودل چې بیا د صدراعظم محمد داؤد له خوا څلور کاله او څو میاشتې بندې شو. کله چې د خلقيانو کودتا وشوه، دی له دغمارک څخه چې هلته د ملک فیصل د دعوت او تبلیغ نماینده ؤ راغی او د جبهه نجات ملي اسلامي په نامه یې گوند جوړ شو. نوموړی ښه جید عالم او مقرر دی خو تر احساساتو لاندې زیات راغی او د اوس زمانې د خلکو د چل او فریب څخه هم مصئون نه دی پاتې شوی. کله چې د نجیب حکومت سقوط وکړ دی لومړی جمهور رئیس ؤ چې په همدې وخت کښې د گوندونو له خوا جنگونه پیل شول او افغانستان یې د تباهي لور ته سوق کړ، دی د ۷۰ کلونو په شا او خوا کښې دی او اوس هم د صلحي په پروسه کښې هلې ځلې کوي.

۶- برهان الدین رباني:

برهان الدین رباني د ملا محمد يوسف زوی او د بدخشان د ولایت دی. په قام باندې یفتلی دی. کله چې په ۱۳۵۳ ش کال باندې سردار محمد داؤد د خپل جمهوریت په دوران کښې د مسلمانو رهبرانو نیولې پیل کړل، دی پاکستان ته راوتښتید، دی د داؤد په وخت کښې د وسله وال قیام پلوی نه ؤ او کله چې خلقيان په اقتدار راغلل وسله وال جهادي پیل کړ. دده گوند د

جمعیت اسلامی په نامه ؤ، دی د خلکو سره ډیر ښه برخورد کوی، غصه ناک او قهرجن سړی نه دی، له صبغت الله مجددی وروسته چې کله دی جمهور رئیس شو نو خپله د جمهوري ریاست دوره یی په بی قانونه توگه اوږده کړه، قلابی لویه جرگه یی راوغوښته چې په هغه کې هم ټول دده کسان وو. دی کار د انجیر گلبدين حکمتیار د غصی لمبی یی نوری هم غږ غږ اندی کړی او سملاسی یی په کابل باندی د اوریل امر وکړ. چې دا دی د همدی حملو له امله کابل په ویرانه بدل شو. استاذ ربانی د ۶۰ کلونو په شا او خوا کښې عمر لری، د ازره فارغ او د شرعیاتو پوهنځی استاذ ؤ.

۷- گلبدين حکمتیار:

گلبدين حکمتیار د عبدالقادر خان زوی په قام خروټی او د کنزد ولایت اوسیدونکی دی. کله چې نهضت جوانان مسلمان په ۱۳۴۷ هـ ش کال کښې د علی آباد د باغ په کانتین کښې تاسیس شو دی یو منځنی غړی ؤ. چې بیا وروسته یی رشد وکړ، دی په کارونو کښې ډیر احساساتی دی لومړی یی په ولسونو کښې زیات محبوبیت او اثر درلود خو بیا وروسته په تیره کله چې کابل یی د خاورو سره سم کړ محبوبیت یی د لاسه ورکړ، د طالبانو د ظهور سره دده د گوند کمپله تقریباً له ټولو ځایونو څخه ټوله شوه. لومړی یی د گلم جم ملیشو سره جهاد اعلان کړ، بیا ورسره یو ځای شو او د ربانی او مسعود په ضد

بی موقف و نیو. بیا دریانی د نامشروع حکومت صدراعظم شو چې له دوو میاشتو زیات یی دوام ونکړ او کابل طالبانو ونيو. دی اوس په ایران کښې اوسیږی. دده عمر د پنځوسو کلو په شا او خوا کښې دی. یاده دی وی چې د کابل د ننوتو په لومړیو وختو کښې یی د حزب وحدت سره هم جنگ شروع کړ او بیا ورسره یوځای شو.

۸- مولوی محمد نبی محمدی:

مولوی محمد نبی محمدی د لوگر د ولایت او ډیر جید عالم او مقرر شخص دی. معتدل مزاج لری او حالات په غور سره څیړی، دده گوند د حرکت انقلاب اسلامی په نامه دی چې زیاتره طالبان او مولویان پکښې برخه لری. که څه هم په لومړیو وختو کښې یی په تنظیم کښې څه اختلاف راغی خو دده په درایت او پوهی سره بیرته سره متحد شول. دده گوند په عام ولس کښې محبوبیت لری او بنیاسته بڼه جهاد یی هم کړی دی.

دی د ولسی جرگی وکیل هم ؤ چې هلته یی هم د اسلامی فکر د پاره زیات خدمتونه کړی، ان تردی چې په غیر اسلامی حرکتو یی بیرک او اناهیتا وډبول. دده عمر د اتیا په شا او خوا کښې دی.

۹- مولوی محمد یونس خالص:

مولوی خالص ډیر ښه جید عالم او لیکوال دی. په مطبوعاتو کښې یی ډیر کار کړی او ډیر آثار لری، دینی ملغلری دده مهم اثر دی. همداراز دی په

دارالعلوم عربي کښې استاذ هم ؤ. ده د اسلامي مبارزې په ترڅ کښې هغه وخت چې په مطبوعاتو کښې ؤ د وخت د واکدارانو سره يې ډيرې ډغري وهلې دي. په جهاد کښې د اول څخه برخه وال ؤ، زيات وخت به يې هم په سنگرونو کښې تيراوه. دده عمر د اتيا کالو په حدود کښې دی.

۱۰- عبدالرسول سياف:

سياف د پغمان اوسيدونکی دی، شرعيات يې ويلی او بيا له ازهر څخه فارغ شوی دی د اسلامي نهضت د مؤسس استاذ غلام محمد نيازی شاگرد او مخلص ملگری ؤ، په ۱۳۵۳ کال کښې د داؤد په وخت کښې کله چې امريکي ته روان ؤ ونيول شو او بندي شو.

بيا د ببرک کارمل په وخت کښې راخوشي شو، دلته مجاهدين او مشران ډير ورته خوشاله شول، دوی ويل چې زموږ د نفاق او بې اتفاقي اوږ به همدا شخص مړ کړي له همدې کبله يې د لومړي اتحاد اسلامي رئيس وټاکه، خوده نه يوازی چې دا اور مړ نکړ بلکه يو بل گوند يې د اتحاد اسلامي په نامه جوړ کړ چې نيم کسان يې د جمعيت وو نيم کسان يې د حزب اسلامي څخه ورته راويل او څه نور يې له نورو تنظيمونو څخه واخيستل. ښه واعظ او مقرر او په عربي ژبه کښې پوره تسلط لري. د استاد سياف عمر د پنځوسو په شا او خوا کښې دی.

نوت: د افغانستان په ویرانی کښې که څه هم د خلقیانو پر چمیانو او روسانو نیغ په نیغه لاس دی او دوی ښایي ددی پیری اصلی مجرمین یاد شي خو اسلامي مشرانو هم له اخلاص څخه کار نه دی اخستی خپلې ژمنې یې نه دي عملی کړي، د مکې شریفې سوگندونه د طائف، اسلام آباد، پنډې او نوري معاهدې یې تر پښو لاندې کړي، د جهاد مالونه یې شخصي دارايي گرځولي او مزی پری کوي، ځینې بیا حيله هم ورته پیدا کوي، خو دغه اسلامي مشران په مسؤلیت کښې سره توپیر لري، څوک لږ مسؤل دی او څوک ډیر خو تېرته کیدای نشي، او کله چې واقعی اسلامي حکومت راشي دوی د ملت په وړاندې پوښتیدلی شي. او که نه په محشر کښې خوبه باری تعالی خامخا حساب ورسره کوي.

دلری او پری پښتونخواه رواجونه:

- * د ښځو ډیر احترام کوي، په ادب ورسره خبری کوي په موټر کښې ځای ورکوي. په داسې حال کښې چې په کابل کښې له آزادی وروسته حالات گډوډ وو، نارینه او ښځې به په بسونو کښې گډوډ ولاړوو.
- * د مشرانو احترام کوي، په موټر کښې خپل ځای ورکوي او ډیر ادب یې کوي.
- * دملا، صوفی او شیخ ډیر احترام کوي په درانه نامه یې یادوی په داسې حال کښې چې په کابل کښې یې ملنډې پری وهلي.

- * په خبرو کښې ډیر توند دی ځینی خیزونه لکه شرمگا، بول او غاڼط په صراحت سره یادوی، که څه هم زمور ځینی اطرافونه هم همداسی دی.
- * په کابل کښې په رسمی دفترنو کښې ادب او قانون زیات مراعات کیږی، دلته یو مامور له ځان سره مرز هم وړلی شی چې دا ما په سترگو ولیدل.
- * د ښځو نوم نه یادوی که څه هم دا د عامو پښتنو رواج دی.
- * چې د ډوډی په وخت کښې ورشی پوښتنه کوی چې آیا ډوډی دی خوړلی په داسی حال کښې چې په کابل کښې ډوډی ورته راوړی، که بی خوړلی وی بیا بی بیرته وړی.
- * په خیرات او واده کښې کارت نه گوري بلکه هرڅوک ورتلی شی. په کابل کښې کارتونه کتلی شی، خو اطراف بیا داسی نه دی.
- * د زوم په غاړه کښې د پیسو امیل اچوی، په کابل کښې د گلونو امیل اچوی.
- * په فاتحه کښې یوازی لاس پورته کیږی په افغانستان کښې قرائت لوستل کیږی او بیا دعاء کیږی.
- * فاتحه د کورونو په مخ کښې په کتونو کیږی. په افغانستان کښې فاتحه په جوماتونو کښې کیږی. په اطراف کښې په کورونو او د جومات په مخه کښې هم کیږی.
- * په واسطه او رشوت فخر کوی، مثلاً وایی چې غټه واسطه (سپارش) می

- کړی ځکه کامیاب شوم. په افغانستان کې بیا دا په پټه کړی او وایی نه.
- * په کابل کېنې کړتی او دلته واسکت اغوندي، بالا پوښ دلته نشته.
- * په کابل کېنې زیاتره بوتان او دلته خپلې پښو کیږی.
- یادونه: دا څیزونه چې می ولیکل دا یوازې د کابل او شاخوا په رواجونو اړیکې لری او د نورو ولایاتو په رواجونو څیر نه یم همدا راز د پېښور رواجونه هم په ټول پاکستان نه تطبیقیدی.
- * وریچې په میل مستیا گانو او خیراتو تو کېنې ډیری غوړی او رنگه پخوی، وچه خرما هم ورسره پخوی، په کابل کېنې د خرما په ځای میز کله کله پخوی. خود کابل آشپزی ډیره ښه خوندوره ده. اوس د پېښور خلک اکثراً افغانان آشپزان نیسی.
- * ډوډی هم د دی ځای د کابل غوندي نه ده د کابل وچه ډوډی ډیره خوندوره ده، کابلی ډوډی اوږده ده او اوزیکې بیا گرده وی.
- * گندنه دلته چا نه پیژندله، کله چې افغانانو وکرله او یی خور له دوی به ویل چې کابلیان واښه خوری اوس یی دوی هم په مزه خوړی او کابلی ساگ ورته وایی.
- * ددی ځای شلغمی (تپیږی) سپینی دی او د کابل غټی او سری دی.
- * ددی ځای کچالو (آلو) سره دی او د کابل کچالو زیر دی.
- * په کیک کېنې توپیر نشته خود کابل کلچې مزه ناکي دی.
- * ددی ځای خلک بغلاوه نه پیژنی یو ډول کلچې یی.

- * دلته چار مغزی ککو والا کیک نه پخیری.
- * دلته د مندکو چکیده نشته بلکه د مونگ پلیو چکیده شته.
- * دلته د وریجو د اوړو نه ډبلی کلچي نه پخیری.
- * دلته حلوای سوانک او حلوای مغزی نشته.
- * دلته مکرونی والا د شیدو پړینی شته او په کابل کښې نشته او د قیر په نامه پیړینی هم شته.
- * دلته ماغوت او ډول ډول پړینی نشته په کابل کښې شته.
- * دلته گیلان او سرکی (آلوالو) نشته او په کابل کې شته.
- * کله چې د لومړي ځل د پاره آلوالو دلته راغلل خلکو د گورگورو په نامه ویلل.
- * دلته چکه نشته او په کابل کښې شته او س دلته هم چکه جوړیږي. دلته خلک ماستی ته چکه وایي.
- * ددی ځای کاهو واړه دی او په سلا د کښې استعمالیږي خو د کابل ډیر غټ او هر وخت خوړل کیږي.
- * کابل کښې د خټیاک دپاره اوبه په گیلانسونو کښې خرڅیږي او په پیښور کښې اوبه خوشی ورکول کیږي. خو اوس چې مهاجر راغلي اوبه حال یی دی ددی اولادونه دلته هم اوبه په پیسو خرڅوی.

د مهاجرو دراتگ سره غینې مخولات

دلته پاکستان کښې د مهاجرو دراتگ سره ډیر غټ بدلونونه راغلل د مهاجرو کمپونه جوړ شول. په بنارونو کښې ګڼه ګڼه زیاته شوه او په تیره په صوبه سرحد او بلوچستان کښې یی زیات اثر و اچاوه. زه یو څو څیزونو ته اشاره کوم.

۱- د مهاجرو سره ددی ځای خلکو حساسیت ښوده او ویل به یی چې دا زموږ په اقتصاد بد اثر اچوی، قیمتی جوړوی خوراکی څیزونه ورسره ګرانیدی، د کورونو کرایې لوړیږی زموږ دولس خلک بیکاره کیږی، چې بیا همداسی وشول. خو اوس دا حساسیت کم شوی دی بلکه د مهاجرو او ددی ځای د هستوګنې کوم توپیر نشته خصوصاً په کویته کښې یی خپل وروڼه ګڼی.

۲- پخوا افغانان د پولیسو له خوا زیات غورول کیدل، پیسی تری اخیستل کیدی، بندی کیدل او دا رویه زیاته د پارسی ژبو او ازبکانو سره کیده اوس هم کله کله دا چال چلند کیږی.

۳- پخوا به د بورډ ته کال او اشنغری په لین واګونونه (ویګن) موټر چلیدل، بیا د افغانانو دراتګ سره او په تیره د زیاتې ګڼه ګڼې سره ډبی او مینی بسونه رواج شول خو په اول کښې ددی ځای پښتانه پکښې نه تلل او په خپلو واګونو کښې په سپریدل، خو اوس ددی ځای خلکو هم دا ګاډی په کار اچولی دی.

۴- د مهاجرو دراتګ سره په پېښور کښې په تعمیراتی لحاظ ډیر بدلون

راغلی دی، سړکونه پراخه شول، بلډنگونه جوړ شول، حیات آباد یوه سپیره دښته وه او اوس هغه قیمتي او عصري ځای حیات آباد یاد پیری چې د کورونو کرایه هم تر نورو ځایو دلته گرانه ده.

۵- پېښور ښار پراخوالی پیدا کړ او له بورډ څخه تر جم پوری آبادی جوړه شوه، کارخانې ډیر مهم او عصري بلډنگونه لری چې د ټولی دنیا مالونه هلته پیدا کیږی، او زیاتره افغانان پکښې تجارت کوی.

۶- د صحافت په لحاظ پښتو اخبارونه دلته رواج شول، پخوا به ددی ځای خلکو انگریزی او اردو اخبارونه لوستل او اوس بی د پښتو اخبارونو سره دلچسپی پیدا کړه.

د مهاجرو گوندونو اخبارونه په پښتو او پاړسی چاپیری، کتابونه او رسالی نشریږی او د پېښور (وحدت) اخبار د محترم پیر سپید شاه په همکاري او زحمت دلته رائج او خپور شو او اوس (سهار) اخبار هم چاپیږی چې دا دواړه اخبارونه د لرو او برو پښتنو د پاره دی.

۷- خارجی لویی لویی مؤسسی دلته د افغانانو د پاره کار کوی څوک خوراکي خیزونه ورته برابروی څوک تعلیمی مواد ورته برابرې او څوک نوری مرستی کوی.

پښتونه تاته وایم!

زه نه پوهیږم په دی زمکه کښې څه تاثیر دی، ددی زمکی خلک بدل دی

او که دازمکه بدله ښکاری.

مور چې د جهاد په اولو شیبو کښې دې زمکې ته راغلو هیله مو درلوده چې ددې زمکې خلک به موږ په ډیر ښه استقبال کړي، مگر متأسفانه دې خلکو بد بد راته وکتل وویل یی: دا غله دی، دا داړه ماران دی دا تبتیدلی خلک دی. دوی د قانون او قانونی حکومت څخه را تبتیدلی دی، موږ به ویل: هلته په زرگونو خلک له کورونو څخه وایستل شول، او په دستجمعی قبرونو کښې خښ شول، هلته ظلم دی، ناروا ده او د دین او وطن په خلاف د څو تنو کمونیستانو سخته کار روانې ده، خو دوی به ویل: دا د امریکې تبلیغات دی، دا اسلامي جهاد نه دی دا د امریکې او روس جنگ دی. موږ به ویل: دا جنگ هر څوک د خپلې آیینې څخه تعبیروي، موږ ته اسلامي جهاد دی، روس او امریکې ته ددوی جنگ دی، اروپا ته د کمونیزم او دیموکراسی جگړه ده او نورو هیوادو ته د روس پراختیا غوښتنه ده.

ما به چې په کومه مشاعره کښې ددې زمکې د خلکو سره گډون وکړ، خپل دردونه به می ورته بیانول خو په څلویښتو کسانو کښې می درې ملگری درلودل او بس. په ځینو کسانو به زما شعرونه په ډیر بد لگیدل او همالته به یی ځواب را کړ، ځینو به ویل چې مهاجر شوی، وطن یی پرېښودی، پردیس دی، مه تری خپه کیږی. خو اوس چې حالات بدل شول دوی هماغه پخوانی خبره تکراروي خوزه وایم چې اوس هم د حق او باطل جگړه ده خوشکلو یی له پخوا څخه توپیر لری. اوس هم د افغانستان خلک مظلومان او مقتولان دی خو په بل

شکل. اوس هم وطن ورنایی.

لیر سوچ پکار دی اود تعصباتو خخه ډډه کول. شخصی فکرونه او نظریات وطن تباہ کوی، ملی او جهانی فکرونه انسانی دنیا جوړوی او بس.

B

4.382

GHA

7856

تر آسمانه رسی

د اسوېلو توندي سيلی يې تر جهانې رسی

ددی مظلوم ملت فریاد تر کهکشانه رسی

سکون يې نشته په کرسی هیڅ قناعت نلری

د بوالهوسو هوسونه تر آسمانه رسی

که بې وسلې دی دا ولس بې ارادې خونه دی

لاس به يې خدایو د بدمستو تر گریوانه رسی

دینتی میرې يې کړی خړوبی لابه نور څه کوی

چه يې د اوښکو سیلابونه تر ایرانه رسی

سوز او گذار يې هندوکش او سپین غر ولړزول

فریاد ژړا به يې تر هند او پاکستانه رسی

د کمونیستو له زخمونو لاجور شوی نه دی

چه مسلمان ته بدرنگی له مسلمانانه رسی

د تقدس په نظرو گوری مظلوم ولس ته

نه ښایي دا چه بې مهری له خپل جانانه رسی

چه څو سم نشی دا بې سره دا بې پښو انسانان

د غیرت کوکی به تر ټول افغانستانه رسی

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library